

RECENZE

Magnus Ulrich – Mankowski Peter (eds). Brussels Ibis Regulation. Köln: Otto Schmidt, 2016, 1163 s.

Recenzovaná publikace představuje nejvýznamnější komentář nejdůležitějšího procesního unijního nařízení, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, a to v novelizovaném znění. Úprava těchto vztahů má dlouhou tradici. Již v roce 1968 uzavřely členské státy EHS tzv. Bruselskou úmluvu o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, která posléze byla mezi členskými státy nahrazena nařízením č. 44/2001. Toto nařízení pak bylo nahrazeno nařízením č. 1215/2012 stejného označení, které bylo následně novelizováno nařízením č. 2015/281. Původní Bruselská úmluva byla tak vtělena nejprve do nařízení Brusel a dále pak do nařízení Brusel I, které se ve svém přepracovaném znění z roku 2015 označuje jako Brusel Ibis anebo v České republice a některých dalších členských státech také jako Brusel Ia.

Významu tohoto procesního aktu odpovídá i koncept recenzovaného komentáře. Zaslouženě, neboť komentované nařízení je postaveno na osvědčené, více než padesátileté fungující praxi. Obsahuje dokonce velmi obdobné znění jednotlivých pravidel, jako tomu bylo u jeho předchůdce z roku 1968. Právě díky dlouhodobé praxi jsou tato pravidla jakousi páteří evropského mezinárodního civilního procesu a současně i určitým předobrazem dalších, nejen velmi podstatných úprav, jako např. nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, ale i dílčích, či dokonce jen technických (byť důležitých) procesních evropských nařízeních a dalších opatření (viz např. rozhodnutí Rady o zřízení Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci).

Komentář se řadí mezi tak říkajíc velké komentáře zejména svým rozsahem, uvážíme-li, že pouhým 81 článkům nařízení je věnováno přes 1100 stran.

Komentovaná publikace má však i svého vlastního předchůdce, neboť je druhým vydáním stejně označeného komentáře vynikajících autorů a osvědčených organizátorů kolektivních děl: *Ulricha Magnuse*, emeritního profesora univerzity Hamburk, a *Petera Mankowského*, profesora Hamburské univerzity a jednoho z nejpilnějších autorů v oblasti mezinárodního procesu. Již pro první vydání z roku 2007 (tehdy Brusel I) se podařilo vydavatelům najít tým vynikajících expertů. Autorský kolektiv posuzovaného díla se v podstatě nezměnil. Tvoří jej 21 akademiků z 11 evropských univerzit se sídlem ve Spojeném království (*P. Rogerson, R. Fentiman* a *L. Merrett* z univerzity v Cambridge a *I. Rueda* z univerzity v Sheffieldu), ve Španělsku (*A.-L. Calvo Caravaca, J. Carrascosa Gonzáles, C. Esplugues Mota* a *G. Palao Moreno* z univerzit v Madridu, Valencii a Murcii), v Lucembursku (*G. Cuniberti* z univerzity v Lucemburku), v Belgii (*S. Francq, P. Wautelet* a *M. Pertegas Sender* z univerzit v Lovani, Lutychu a Antverpách), v Rakousku (*T. Garber* z univerzity ve Štýrském Hradci), v Portugalsku (*L. de Lima Pinheiro* z univerzity v Lisabonu), ve Švýcarsku (*H. Heiss* z univerzity v Curychu), v Nizozemsku (*X. Kramer* a *P. Vlas* z univerzit v Rotterdamu a Amsterdamu), v Itálii (*I. Queirolo* z univerzity v Janově), v Dánsku (*P. A. Nielsen* z univerzity v Kodani) a ve Francii (*H. Muir Watt* z univerzity Sciences Po z Paříže). Oproti prvnímu vydání byli tedy vystřídáni veteráni, jako byli *prof. Kerameus*,

prof. Pállsson a prof. Vékás. Úžasný tým, zvážíme-li ještě, že jeden z autorů je soudcem Nejvyššího soudu, další autorka je bývalou sekretářkou Konference pro mezinárodní právo soukromé v Haagu a jiní dva autoři jsou bývalými soudci vyšších soudů ve svých domovských státech.

Komentář má klasickou „středoevropskou“ strukturu, vlastnímu komentování předchází seznam základních děl a dalších pramenů, jakými jsou např. zprávy Evropské komise, návrhy jednotlivých změn nařízení expertní posudky apod. Následuje velmi užitečný přehled všech relevantních rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie a podrobný rejstřík. Každá kapitola komentovaného nařízení je uvozena pasáží, jež má za úkol vysvětlit základní koncepci, hlavní pojmy a vývoj předpisu a jeho judikatury. Za každým textem následuje seznam knižních a článkových publikací vztahujících se k danému předpisu a podrobná struktura komentářového výkladu. Navíc je za preambuli umístěn podrobný úvod vysvětlující smysl nařízení, analyzující podrobně vývoj celého předpisu, vymezující ustanovení o působnosti a interpretaci nařízení. Pozornosti v této pasáži, jejímž autorem je *Ulrich Magnus*, zaslouží zejména analýza interpretačních pravidel. Autor zde rozlišuje celkem pět základních interpretačních přístupů a konečně vytyčuje pravidla pro výklad v souladu s unijním právem a základními právy, a to i s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Lví podíl na kvalitě komentáře má i druhý editor, *Peter Mankowski*. Je autorem nejrozsáhlejších partií výkladu, které se vztahují především k pátečnímu ustanovení čl. 7, který sám obsahuje celkem 10 dílčích ustanovení, a proto také výklad k tomuto článku je obsažen na celkem neuvěřitelných 248 stranách. Jde snad o nejpodrobnější výklad jednotlivého procesního ustanovení. Vzdor délce jde o text velmi dobře srozumitelný; čtenář neztrácí souvislosti a nepřestává vnímat tok autorových myšlenek. Stejně tak pečlivě komentuje tento autor společně s *P. A. Nielsenem* další zásadní ustanovení obsažené v čl. 17–19 (celkem 117 stran). Pozornost si však zasluhují i komentáře k dalším klíčovým ustanovením, jež se týkají litispence, jejichž autorem je cambridgeský profesor *L. Fentiman*. Tomu lze však vytknout, že novému ustanovení čl. 34 (viz novelizace z roku 2015) nevěnoval větší pozornost, např. tak, jak to činí *S. Leible* v komentáři vydaném *T. Rauscherem* (viz *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht*, 4. vydání, 2016). Zásadní význam má i vysvětlující komentování z pera profesorky *Francq* o odepření uznání cizího rozhodnutí (čl. 45) a o odepření výkonu (čl. 46, 47). Pochvalu si zaslouží i profesori *Calvo Caravaca* a *Carruscosa Gonzáles* (za komentování čl. 26) a profesor *Vlas*, který je autorem komentáře k čl. 4–6 a 62 a 63. Velmi důkladný je i komentář *L. de Lima Pinheira* (čl. 24). Tito autoři si zasluhují obdiv proto, že jsou schopni zohlednit prameny pocházející ze všech základních jazyků Evropské unie, a reflektovat tak nejen rozhodnutí národních soudů, ale i časopiseckou literaturu. Tento rozměr nejsou bohužel schopni naplnit především britští autoři, kteří vycházejí jenom z pramenů v angličtině. Slabou stránkou publikace je výkon *Helmuta Heisse* a *Patricka Wauteleta*. První z nich jako odborník na pojišťovací právo komentuje procesní ustanovení vztahující se k této materii (čl. 10–16) na pouhých třiceti stránkách, které jsou navíc označeny pouze jako úvod. Zřejmě proto, že jejich text je tak „úspěšný“. Ani komentář profesora *Wauteleta* k základním pojmům uznávání cizích rozhodnutí není dostatečně kvalitní, neboť mu chybí jakákoliv hlubší analýza. Proto také komentář ke třem základním ustanovením (čl. 36–38) čítá pouhých 45 stran, zatímco *prof. Francq* komentuje odepření uznání na devadesáti stránkách. Určitou nevýhodou je též okolnost, že jednotlivé komentáře nejsou dostatečně propojeny. Sotvakde čtenář najde poukaz na komentář obdobných ustanovení jiného autora.

I přes tyto nedostatky jde, jinak řečeno, o nejdůležitější a nejlepší dílo v anglickém jazyce, které zatím bylo k nařízení Brusel I vydáno.

Luboš Tichý*

* Prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc., Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: tichy@prf.cuni.cz.